

РЕЦЕНЗИЯ

от

ДОЦ. Д-Р МАРИЯ ДИМИТРОВА ВЕЛИКОВА

член на научното жури, съгласно Заповед № №1740 от 19.12.2017 г.
на Ректора на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

за дисертационния труд на тема

„Концепция за управление на знанието в съвременното предприятие”

разработен от Бойко Костадинов Соколовски

за присъждане на образователна и научна степен “Доктор“

в Професионално направление 3.7 „Администрация и управление”,

докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното
производство”

Научен ръководител: Проф. д-р Павел Павлов

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА РЕЦЕНЗИРАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Социалните функции, роля и статус на общество базирано на знанието отдавна са се превърнали във важна в изследователско отношение и едновременно с това – в обществено значима тема. Все по-актуални стават проблемите, свързани с различни аспекти на трансформация на знанията в придобити ползи за организацията. Тази проблематика по забележителен начин резонира с налагащите се в съвременното обществено съзнание интегрални представи и образи на бъдещето. Следователно темата на дисертацията е актуална и значима, което обуславя необходимостта да се проследи, систематизира и анализира сложната съвкупност от фактори, обстоятелства и практики, които обуславят управление на знанието в съвременното обществено-икономическо развитие.

Като отчита теоретичните дискусии по повод на предизвикателствата пред управлението на знанието докторантът осмисля и систематизира съществуващи проблеми и прави аргументирани предложения за тяхното разрешаване.

Дисертационният труд е с обем от 210 страници и се състои от увод, 4 глави, заключение, списък на използваната литература и приложения.

Налице е достатъчна литературна осведоменост в изследваната област. Посочени са 118 литературни, нормативни и информационни източници. Значителна част от позоваванията са цитирани коректно под линия на съответната страница.

Структурата на дисертационния труд е съобразена с поставените цел и задачи на изследването.

Методиката на изследването е избрана правилно. Използвани са приложими към обекта и предмета на изследване методи.

Обосноващите в **увода** компоненти на дисертационния труд създават предварителна позитивна нагласа към вложеното от докторанта усилие при изследването на тази актуална и значима тема, която по своя замисъл е твърде амбициозна и сложна. Направена е авторова заявка за проучване в теоретико-методологически и практико-приложен аспект на въпроси, отнасящи се до: прецизиране на терминологията, свързана с концепцията за управление на знанието; възможностите, бариерите и предизвикателствата пред внедряване на концепцията за управление на знанието в съвременното предприятие; въздействието на управлението на знанията върху постигнатите от предприятието резултати.

Изложението в отделните глави показва, че докторантът познава изследвания проблем, произтичащ от сериозните теоретически и практически бариери, с които се сблъсква чуждестранния и българския опит при управлението на знанието в съвременните организации.

Заключението следва логиката на изложението и представя постигнатите от автора резултати.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В **първа глава** докторантът демонстрира необходимата теоретична подготвеност, което е едно от изискванията към тази образователна и научна степен. Акцентът е поставен върху концептуалните аспекти за управление на знанията.

Проследен е процесът на генезис и развитие на идеята за „общество на знанието“, като са изяснени неговите най-съществени характеристики и отражението им върху развитието на съвременната икономика.

Доказана е необходимостта от сътрудничество между научната сфера и бизнеса и се откроява ключовата роля на концепцията за интелигентно развитие, опиращо се на знанията и иновациите.

Разкрито е значението на релацията „знания-интелектуален капитал“ като определящ фактор за конкурентното предимство на предприятията. Систематизирана е структура на теоретично-когнитивните възгледи, което позволява на докторанта да направи авторова

интерпретация по отношение на възможностите за внедряването на концепцията за управление на знанието на равнище предприятие (втора и трета глава).

Във втора глава са представени възможни инструменти при внедряване на концепцията за управление на знанията на ниво предприятие. Направена е прецизирана авторова класификация на стратегии и модели за управление на знанията.

Проследен е прехода от управление на човешките ресурси към управление на човешкия капитал и управление на знанията. В края на 20-ти век обхватът на функцията по управление на човешките ресурси се разширява бързо и се трансформира в управление на човешкия капитал, определен като съвкупност от вродени умения, знания и придобит професионален опит. От тази гледна точка се защитава позицията, че в контекста на икономиката, базирана на знанието човешкият капитал и неговият най-важен компонент – обучението се превръща в основен източник на икономически растеж и ключов фактор за конкурентоспособността. В новата социално-икономическа среда се очертават специфични акценти в корпоративното управление, целящи изграждане на „учеща организация”. Според докторанта учещата организация е най-подходящата среда за управление на знанията, а непрекъснатото обучение на хората е императивно условие за умножаване на човешкия капитал и неговото ефективно използване.

Разкрито е значението на информацията при получаване и локализиране на знанията. Изведени са принципи за създаване на карти на знанията и компютърни системи, подкрепящи управлението на знанието. Открити са ключови етапи при изграждането и развитието на система за управление на знанието.

Трета глава е посветена на трудности и бариери при внедряване на концепцията за управление на знанието на равнище предприятие. Авторът дефинира и представя области и фактори, които усложняват внедряването на концепцията за управление на знанието. Идентифицира пречките пред трансформацията на предприятията в интелигентните организации.

Положително може да се оцени изследваното от докторанта влияние на несправедливостта в организацията върху управлението на знанието и ангажираността на работниците и служителите, както и анализа на причините за съпротивата на работниците към промените.

В резултата на направените в главата анализи и оценки относно факторите, възпрепятстващи внедряването на концепцията за управление на знанията в организациите е потвърдена необходимостта от изграждане на нови насоки на алтернативно мислене за управлението на знанията. Направени са предложения за прецизиране конструкцията на

организационната структура, организационната култура и управленския стил, с цел даване на възможност за проникване на знанията през всички нива на организацията.

В четвърта глава, на базата на собствено изследване, докторантът прави оценка на влиянието на разпространените бариери върху процеса на внедряване на концепцията за управление на знанията в търговски и производствени предприятия.

От проведеното изследване са формирани изводи, които дават възможност за потвърждаване на формулираната в началто основната хипотеза, а именно: Съществуващите пречки в рамките на функционирането на предприятията представляват постоянен фактор, затрудняващ внедряването на концепцията за управление на знанието.

Въпреки цялостното отхвърляне на частичната хипотезата за малката полезност на компютърните системи, хипотезата за съществуването на бариерите под формата на нежелание на служителите за промени и в производството, хипотезата за липсата на участие на служители на най-ниските етажи в оптимизиране на работните процеси, всички други частични хипотези са потвърдени изцяло или частично.

Стига се до заключението, че както в търговията, така и в производството въвеждането на концепцията за управление на знанието представлява предизвикателство. Повече бариери, пречещи на имплементацията на процесите на управление на знанието се наблюдават в промишлеността. Търговията се оказва по-еластична и готова за нови решения. Въпреки това, съществуващите бариери са съществен фактор, който усложнява внедряването на концепцията за управление на знанието.

Емпиричната част на изследването се вписва в тенденцията на задълбочаване, развитие и разширяване на знанията, а също и указва посоките за по-нататъшни изследвания в областта на функционирането на модерните предприятия.

Резултатите от емпиричното изследване могат да бъдат полезни за собственици или мениджъри в търговията и промишлеността в хода на внедряване на система за управление на знанието.

III. ОБОБЩЕНИЕ НА ПО-СЪЩЕСТВЕНИ СИЛНИ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Като по-съществени силни страни и резултати с приносен характер могат да се открият:

1) В дисертационния труд се идентифицират и подлагат на методологична интерпретация множество концепции, социални теории и модели, свързани с развитието на икономика, базирана на знанието и техните трансформации – веднъж под формата на обобщаващ анализ, втори път – през призмата на конкретни проблемни полета.

2) В съпоставителен план се извеждат различия и се правят авторови интерпретации на основополагащи понятия като „управление на знанието”, „общество на знанието”,

„икономика, основана на знанието”, „информационно общество”, както и между съпътстващи ги понятия – „компетенции”, „човешки ресурси”, „човешки капитал”, „интелектуален капитал”, „обучаваща се организация”, „интелигентна организация”.

3) Открити са причинно-следствени връзки и зависимости на изследвани от докторанта явления и процеси, влияещи върху ефективността на управление на знанието в търговски и производствени предприятия.

4) В рамките на новаторството, свързано с успеха на предприятията в процеса на създаване на знания, са доказани многоизмерни ползи от развитието на професионалните компетенции и креативност на човешкия капитал за създаване на конкурентно предимство в пазарната икономика.

5) Предложена е концептуална рамка, базирана на тезата за създаване на знания въз основа на процеси, чрез които предприятието интегрира разнообразна информация, като я трансформира в знание, което е полезно за решаване на бизнес проблеми и постигане на желани резултати.

Макар и да се нуждае от прецизиране, **справката за приносите** в дисертационния труд отразява резултатите и изводите, до които докторантът е стигнал в проучването си. Приносите са негово лично дело и могат да се характеризират като допълване и обогатяване на теорията и практиката.

IV. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът е представен по нетрадиционен начин но, независимо от това, отразява съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти, резултати и изводи от изследванията.

Авторът е представил три публикации по дисертационния труд, които отразяват в достатъчна степен разглежданата проблематика.

V. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

В процеса на работа върху дисертационния труд имах възможност да представя критичните си бележки и препоръки. Намирам, че значителна част от тях са отстранени, а с други авторът се е съобразил и в значителна степен е отчел в труда си. Като възможности за подобрене на дисертацията продължавам да отчитам, че:

1) Уводът е прекалено дълъг. Допуснато е излишно теоретизиране на въпросите, свързани с разглежданата проблематика. Целесъобразно би било в увода да се конкретизират по-ясно изследователският проблем и ограниченията на изследването.

2) Няма изводи по отделните глави.

3) На места се срещат стилови и езикови неточности.

Посочените бележки и препоръки не намаляват достойнствата на дисертационния труд и не се отразяват върху общата ми положителна оценка за него. Те са насочени преди всичко към повишаване степента на неговата приложна полезност.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника към него. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласува **за** присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в Професионално направление 3.7 „Администрация и управление” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство” на **Бойко Соколовски** за разработения от него дисертационен труд „Концепция за управление на знанието в съвременното предприятие.”

10.01.2018 год.

Рецензент:

(Доц. д-р Мария Великова)